سرمقاله

خروج از لیست سیاه

ادامه از صفحه ۱

...بنابراین حتی در شرایطی که کشور تحت تحریم نیست به دلیل قرار گرفتن در این لیست نمی‌تواند با بانک‌های دنیا مبادلات مالی داشته باشد که خود به معنای اتزوای شدید اقتصادی در دنیایی است که سال‌هاست در مسیر تسهیل انجام مبادلات تجاری بین کشورها در فضای فنتوراته جدید است.

تلاش‌های ایران در سال ۲۰۱۵ و پس از توافق برجام برای گفت‌وگو با گروه اقدام ویژه مالی برای گشایش در مبادلات بانکی متجر به ارائه برنامه اقدام از سوی FATF، به ایران شد تا به طور موقت و در صورت انجام اصلاحات قانونی توسط ایران تا سال ۲۰۱۸، اقدامات مقابله‌ای را تعلیق کند. این اصلاحات در قالب چهار لایه تعریف شده بود که عبارت بود از اصلاح قانون مبارزه با پول‌شویی، اصلاح قانون مبارزه با تامین مالی تروریسم، پیوستن به کنوانسیون پالرمو و پیوستن به کنوانسیون بین‌المللی مقابله با تامین مالی تروریسم. دولت وقت لوایح را آماده کرد و به مجلس فرستاد. دو لایحه نخست، یعنی اصلاح قوانین پول‌شویی و تامین مالی تروریسم، به تصویب رسید و اجرا شد. اما مسیر دو لایحه دیگر، یعنی پیوستن به پالرمو و کنوانسیون CFT، به آسانی پیش نرفت. مخالفت‌های جدی در برخی نهادها شکل گرفت. مخالفانی که استدلال می‌کردند پذیرش این کنوانسیون‌ها ممکن است منجر به «فشای اطلاعات مالی کشور» شود. همین اختلافات، تصویب لوایح را متوقف و روند همکاری با FATF را نیمه‌تمام گذاشت. به این ترتیب ایران مجدد در لیست سیاه قرار گرفت.

برخی تبعات نپیوستن به FATF

متاسفانه عدم قبول شروط گروه اقدام ویژه مالی توسط ایران- که به نظر می‌رسد مبتنی بر عدم دانش و آگاهی لازم در خصوص متناسبات و الزامات انجام مبادلات اقتصادی و مالی در دنیا است- سبب شد تا کشور در ۱۵ سال اخیر در سخت‌ترین شرایط و فشار اقتصادی قرار گیرد. برخی از هزینه‌های نپیوستن به FATF را می‌توان به شرح زیر مورد توجه قرار داد:

ایران کشوری است که به دلیل برخورداری از متابع غنی نفت، گاز و معادن غنی، مزیت مناسبی برای انجام مبادلات اقتصادی با بین‌الملل را داراست. حتی همواره به عنوان کشور تک محصولی(نفت) شناخته می‌شده است. در چنین شرایطی استفاده بهینه از ظرفیت‌های اقتصادی کشور، مراودات اقتصادی با دنیا، یک ضرورت در سیاست‌گذاری‌های اقتصادی است. هیچ متعلق و دانش اقتصادی عدم استفاده بهینه از ظرفیت‌های اقتصادی کشور در قالب مبادلات بین‌المللی را تایید نمی‌کند. مبادلات بین‌المللی نیز تابع قوانین و مقررات بین‌المللی است. آن‌چنان که تمام کشورهای دنیا برای انجام چنین مبادلاتی از قوانین مربوطه تبعیت می‌کنند. ورود به لیست سیاه گروه اقدام ویژه مالی در تمام این سال‌ها به معنای آن است که هیچ بانک یا موسسه مالی تمایلی برای همکاری با ایران را نخواهد داشت. از این رو ایران برای انجام مبادلات بین‌المللی ناچار از یافتن راه‌های غیررسمی یا بازگشت به عصر مبادلات کالا به کالا در دنیای مدرن امروز بوده است. وقتی مبادلات بین‌المللی از طریق مجاری مالی رسمی، بانک‌ها و موسسات مالی در کشورها میسر نمی‌شود. افزایش هزینه تجارت خارجی. کاهش جذب سرمایه‌گذاری خارجی و تشدید اثر تحریم‌ها را به دنبال دارد.

در تمام این سال‌ها شاهد بودیم که در تجارت خارجی ناگزیر از روی آوردن به سازوکارهای پرهزینه مثل کار با صرافی‌ها یا بانک‌های درجه دو در کشورهای ثالث بودیم که خود هزینه‌های کارمزدی بالا، کاهش سرعت انتقال پول و حتی بلوکه شدن پول را به همراه داشته است. شاهد بودیم که سرمایه‌گذاران خارجی در بخش‌های غیر تحریمی نیز به دلیل رتبه بالای ریسک مالی ایران، تمایلی به سرمایه‌گذاری در ایران نداشته‌اند.

قرار گرفتن در لیست سیاه سبب شده است که اثرات تحریم هم تشدید شود. چرا که با ایجاد محدودیت برای کشورهایی که تحت تحریم نیستند. در ترکیب با تحریم‌های اروپا و آمریکا محدودیت‌های بیشتری، ازایجاد و عملا راه‌های تعامل رسمی بانکی را به حداقل می‌رساند و این خود به معنای هزینه‌های بیشتر در انجام مبادلات بین‌المللی برای ایران است.

چالش‌های ایجاد شده در مبادلات بین‌الملل، سبب شده است که درآمد حاصل از صادرات به سختی تامین می‌شود. عرضه ارز در کشور با محدودیت‌های جدی مواجه می‌شود که متجر به افزایش‌های دورهای نرخ ارز در کشور و در نتیجه تورم، کاهش قدرت خرید مردم، گسترش فقر، عدم رشد اقتصادی یا رشد بی‌کیفیت و.. شده است.

مزایای پیوستن به FATF

اما پیوستن به کنوانسیون پالرمو که به معنای پذیرفتن سومین شرط گروه اقدام مالی ویژه است و دعوت این گروه برای مذاکره را به دنبال داشته است، می‌تواند گامی متثبت در جهت خاتمه دادن به هزینه‌های ایجاد شده در طول این سال‌ها باشد. هر چند تا خروج از لیست سیاه و خاکستری همچنان راه طولانی در پیش است، اما همواره شروع این گام برای ایران یک اقدام متثبت است. در صورتی که مذاکرات با آمریکا بر سر رفع تحریم‌ها نیز به نتیجه متثبت ختم شود. کشور برای بهره‌مندی از اثرات متثبت رفع تحریم ناگزیر از خروج از لیست سیاه و خاکستری گروه مالی اقدام ویژه است. بنابراین این اقدام یک ضرورت برای انجام گشایش‌های مالی چه در صورت وجود تحریم‌ها و چه در صورت رفع تحریم‌ها برای کشور است.

نکته مهم دیگر ایجاد فضای متثبت روانی و انتظارات متثبت برای سرمایه‌گذاران و کارآفرینان است که خود می‌تواند بهبودی هر چند اندک و آهسته در روند شاخص‌های اقتصادی در کشور را به همراه داشته باشد و زمینه لازم برای فعالیت امیدبخش اقتصادی در کشور را فراهم آورد.

در نهایت باید توجه داشت که دنیای امروز به تعبیر توماس فریدمن دنیایی مسطح است. فریدمن در کتاب «جهان مسطح است»، از جهان مسطح رازگشایی می‌کند و با تبیین رویداد مسطح شدن جهان در اوایل قرن بیست و یکم مفهوم آن را برای کشورها شرکت‌ها، جوامع و افراد و چگونگی سازگار شدن دولت‌ها و جوامع با این پدیده توضیح می‌دهد. از دیدگاه فریدمن، مسطح بودن به معنای کاهش موانع تجاری، فرهنگی و سیاسی برای ساکنان کره زمین است که به متصل بودن تعبیر می‌شود در دنیای مسطح امروز، گریزی از زندگی و انجام مبادلات تجاری باتوجه به شرایط چین جهانی نیست. بنابراین سیاست‌گذاران و سیاسمداران کشور باید با توجه اکید بر متافع ملی و رونق بخشی به اقتصاد کشور در تعامل با دنیا نسبت به انجام اقدامات مربوط به خروج ایران از لیست سیاه، ایجاد گشایش‌ها در انجام مبادلات مالی و اقتصادی و فراهم آوردن زمینه رشد اقتصادی و رفع تحریم‌های اقتصادی اقدام کنند.

ارغوان فرزین معتمد
پژوهشگر اقتصادی
alborz.payam@gmail.com

پیام آشنا گزارش می دهد

نشست آلاسکا؛ دیداری پر حاشیه با دستاورد می مبهم

اختصاصی پیام آشنا- دیدار اخیر «دونالد ترامپ»، رئیس‌جمهور آمریکا و «ولادیمیر پوتین» رئیس‌جمهور روسیه در پایگاه هوایی آلاسکا در شرایطی که جنگ اوکراین همچنان بی‌پایان ادامه دارد، موجی از تحلیل و تردید در محافل رسانه‌ای و کارشناسی جهان برانگیخته است. این نشست که نزدیک به سه ساعت به طول انجامید، از سوی رهبران دو کشور «سازنده» و «مثبت» توصیف شد اما خروجی عینی و قابل سنجشی در خصوص پرونده اوکراین در پی نداشت.

از یک سو، پوتین خواهان کاهش بخشی از تحریم‌های غرب علیه مسکو بود و ترامپ نیز تلاش داشت این دیدار را به‌عنوان نقطه عطفی در کارنامه سیاست خارجی خود برجسته کند. با این حال، کارشناسان بین‌الملل معتقدند که فاصله مطالبات دو طرف به اندازه‌ای است که با یک جلسه کوتاه پر نمی‌شود و گفت‌وگوها تاگزیر به مراحل بعدی و شاید مذاکرات مستقیم در مسکو کشیده خواهد شد.

ابعاد نمادین و پیامدهای دیپلماتیک

انتخاب آلاسکا به‌عنوان محل دیدار، حامل پیام‌های چندلایه بود. آلاسکا تا اواخر قرن نوزدهم بخشی از قلمرو روسیه بود و واگذاری آن به ایالات متحده در حافظه تاریخی مسکو هنوز جایگاه خاصی دارد. تحلیل‌گران غربی این انتخاب را «هنرنمایی نمادین» برای پوتین دانستند که می‌تواند در داخل روسیه به‌عنوان نشانه‌ای از بازگشت به عرصه جهانی تفسیر شود.

در کنار این موضوع، غیبت اوکراین در نشست انتقادهای فراوانی را برانگیخت. اصل دیپلماتیک «هیچ تصمیمی درباره اوکراین بدون حضور اوکراین» در این دیدار نقض شد و همین امر به باور بسیاری از ناظران، به معنای تضعیف موقعیت کی‌یف و القای این برداشت است که آینده جنگ می‌تواند بدون حضور بازیگر اصلی تعیین شود.

روایت‌های متناقض: ضعف یا ابتکار؟

رسانه‌های غربی با یادآوری سفر نشست ملسینکی در سال ۲۰۱۸، بار دیگر به سابقه ضعف ترامپ در برابر پوتین اشاره کردند. در آن زمان ترامپ روایت دستگاه‌های اطلاعاتی کشورش درباره دخالت روسیه در انتخابات ۲۰۱۶ را زیر سؤال برد؛ اقدامی که در آمریکا «خیانت‌بار» توصیف شد. اکنون نیز بیم آن می‌رود که او در پی نمایش صلح‌آفرینی، حاضر به امتیازدهی‌های یک‌طرفه شود؛ امتیازهایی که ممکن است در کوتاه‌مدت به‌عنوان موفقیت تبلیغ شود، اما در بلندمدت موازنه قدرت را به نفع مسکو تغییر دهد. این نگرانی زمانی پررنگ‌تر می‌شود که ترامپ در آستانه انتخابات آینده آمریکا آشکارا علاقه‌مند است خود را به‌عنوان رئیس‌جمهوری معرفی کند که جنگ اوکراین را به پایان می‌رساند و حتی جایزه صلح نوبل دریافت می‌کند. چنین رویکردی از نگاه بسیاری از تحلیل‌گران، بیش از آنکه ریشه در راهبردی پایدار داشته باشد، نوعی «بازاریابی سیاسی» است.

زبان بدن و نمایش قدرت

تحلیل زبان بدن رهبران نیز نکات قابل تأملی در خود داشت. کارشناسان معتقدند که ترامپ در لحظه نخست دست دادن، برخلاف عادت همیشگی خود موضعی منفعل‌تر گرفت و پوتین را قدرتمندتر دید. با این حال، در طول جلسه تلاش کرد با ژست‌ها و حرکات تکمیلی نوعی تسلط نمایشی بر فضای دیدار القا کند. در پایان نشست اما نشانه‌های سردی و کاهش صمیمیت مشهود بود؛ گویی هر دو رهبر بیش از آنکه به توافقی پایدار رسیده باشند، صرفا به دنبال ثبت تصاویر نمادین بودند.

پرسش‌های بی‌پاسخ و آینده مبهم

نشست آلاسکا، به‌جای آنکه نقطه عطفی در روند صلح باشد، پرسش‌های جدیدی را برانگیخت:

• آیا حذف اوکراین از میز مذاکرات، مقدمه‌ای برای توافقات پشت‌پرده میان واشنگتن و مسکو است؟

• آیا ترامپ برای کسب دستاورد سریع حاضر به امتیازدهی‌یک جانبه خواهد شد؟

• و مهم‌تر از همه: آیا پوتین با صبر استراتژیک خود توانسته یک بار دیگر ابتکار عمل را در میدان دیپلماسی به‌دست بگیرد؟

در شرایطی که هنوز جزئیات واقعی نشست محرمانه باقی مانده است، می‌توان گفت دیدار آلاسکا بیش از آنکه به کاهش تنش‌ها منجر شود، بر پیچیدگی‌های جنگ اوکراین و تردیدها درباره راهبرد آمریکا افزود. آنچه مسلم است، صلح در اوکراین نه با نمایش‌های نمادین و توافقات مبهم، بلکه تنها با مشارکت مستقیم طرف‌های اصلی و تضمین‌های پایدار بین‌المللی امکان‌پذیر خواهد بود.

حدادی خبرداد

اختصاص ۴۱۰ میلیارد تومان اعتبار ملی برای توسعه غرب البرز

نمایندهٔ ساوجبلاغ، نظرآباد، طالقان و چهارباغ در مجلس شورای اسلامی گفت: ۴۱۰ میلیارد تومان اعتبار ملی یا پیگیری و از محل اعتبارات در اختیار نمایندگان مجلس شورای اسلامی، برای توسعه غرب استان البرز اختصاص یافته است.

به گزارش پیام آشنا، علی حدادی درباره افزایش تخصیص اعتبارات ملی-استانی اظهار کرد: با توجه به اینکه اعتبارات مشخصی در اختیار نمایندگان قرار می‌گیرد تا برای پروژه‌های عمرانی استان توزیع شود. مبلغ ۴۱۰ میلیارد تومان برای پروژه‌های عمرانی، فرهنگی و درمانی غرب استان در اختیار نماینده حوزه انتخابیه این منطقه قرار گرفته و بین پروژه‌های مختلف غرب استان توزیع خواهد شد.

وی به پروژه بیمارستان شهر جدید مهستان اشاره کرد و افزود: یکی از ضروریات غرب استان البرز، تکمیل و توسعه پروژه‌های درمانی است. در این زمینه با ارائه مستندات قانع کننده، ردیف بودجه‌ای برای ساخت بیمارستان مهستان به مبلغ ۸۰ میلیارد تومان اختصاص یافت که ۶۰ میلیارد تومان دیگر نیز از اعتبارات وزارت بهداشت برای این پروژه تأمین شده است.

حدادی با اشاره به پیگیری پروژه کمربندی شهرستان نظرآباد، تصریح کرد: یکی از پروژه‌های مهم استان، کمربندی شهرستان نظرآباد-نجم‌آباد تاهشترگداست که در راستای توسعه زیرساخت‌های حمل‌ونقل عمومی غرب استان اجرا خواهد شد. تکمیل این کمربندی مشکل تردد خودروهای سنگین و ترافیک در این منطقه را کاهش داده و می‌تواند دستاورد ارزشمندی برای مردم باشد.

نماینده مجلس درباره تأمین انرژی مورد نیاز ستایح استان گفت: بخشی از این موضوع به صاحبان ستایح، بازمی‌گردد که باید زمینه استفاده از انرژی‌های تجدیدپذیر را فراهم کنند. با این حال، پست توزیع برق ۲۳۰ کیلووات برای رفع کمبود برق ستایح شهرستان نظرآباد و سایر شهرک‌های صنعتی منطقه در حال احداث است که اعتباری بالغ بر ۲۰۰ میلیارد تومان از وزارت نیرو و شبکه برق استان برای آن در نظر گرفته شده است.

وی افزود: همچنین پست ۶۳ کیلووات در مناطق لشگرآباد و راهجین شهرستان چهارباغ برای جلوگیری از افت ولتاژ برق در حال اجراست که این اقدامات می‌تواند مشکل ناترازی انرژی ستایح برطرف کند.

حدادی در ادامه یادآور شد: طی رایزنی با وزیر آموزش و پرورش و با همکاری خیرین و سازمان نوسازی مدارس، ۲۰۰ میلیارد تومان برای توسعه فضای آموزشی غرب استان در نظر گرفته شده است. هم‌اکنون در شهرستان‌های چهارباغ، نظرآباد و ساوجبلاغ کمبودهایی در سرانه فضای آموزشی وجود دارد که با اعتبارات اخیر امیدواریم به‌زودی برطرف شود.

وی همچنین به توسعه مراکز درمانی در غرب استان اشاره کرد و گفت: کلنگ‌زنی دو مرکز درمانی با مشارکت خیرین در مناطق محروم شهرستان نظرآباد از جمله مسکن مهر و آزادگان انجام شده است. همچنین با پیگیری‌ها، مجموعه وزارت کار و سازمان تأمین اجتماعی قول داده‌اند که پلی کلینیک تخصصی تأمین اجتماعی شهرستان نظرآباد تا هفته دوت احداث شود تا کارگران و بازنشستگان این شهرستان از خدمات درمانی مناسب بهره‌مند شوند.

رئیس فراکسیون تسهیل تجارت خبرداد

جذب سرمایه گذاری خرد و کلان در دستور مجلس

رئیس فراکسیون تسهیل تجارت و سرمایه گذاری مجلس شورای اسلامی از ایجاد کمیته‌های تخصصی در این فراکسیون خبر داد و گفت که سرمایه‌گذاری خرد و کلان در حوزه تولید و خدمات در دستور کار این فراکسیون است.

به گزارش پیام آشنا، رضا حاجی‌پور در نشست فراکسیون تسهیل تجارت و سرمایه گذاری با اشاره به برنامه‌های این فراکسیون، گفت: فراکسیون تسهیل تجارت و سرمایه‌گذاری در راستای تحقق شعار سال ۱۴۰۴ مبنی بر «سرمایه گذاری برای تولید» اقدامات مختلفی را در دستور کار قرار داده است.

وی بیان کرد: بر اساس احکام برنامه پنج ساله هفتم توسعه، فراکسیون کمک به دولت در زمینه توسعه خدمات مورد نیاز مردم در بخش‌های مختلف را در دستور کار قرار داده که در همین راستا کمیته‌های تخصصی تشکیل شده تا در شرایط خطیر کشور به بهترین شکل در حوزه سرمایه گذاری پیش رویم.

حاجی‌پور اضافه کرد: بر این اساس تلاش می‌کنیم تا با هماهنگی مراجع ذی‌صلاح و با مشارکت و همکاری با اصناف، اتحادیه‌ها، سرمایه‌گذاران بخش خصوصی و دولتی شاهد تسهیل‌گری در حوزه قانون‌گذاری، کاهش بوروکراسی‌های اداری و تحقق شعار سال باشیم.

رئیس فراکسیون تسهیل تجارت و سرمایه‌گذاری مجلس با تاکید بر لزوم انجام اقدامی در حوزه کسب‌وکار، گفت: باید با رفع موانع قانونی مردم را برای فعالیت در این حوزه ترغیب کرد تا شاهد حضور و مشارکت مردم و بخش خصوصی در مسیر سرمایه‌گذاری‌های خرد و کلان در حوزه تولید و خدمات باشیم.

سهیل یحیی‌زاده مسئول سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی کمیته‌های تخصصی فراکسیون تسهیل تجارت و سرمایه‌گذاری مجلس نیز با اشاره به ایجاد کمیته‌های تخصصی در این فراکسیون، گفت: کمیته‌های تخصصی فعالیت‌های خود را در بخش‌های مختلف پیش خواهند برد.

وی همچنین به فعالیت کمیته اقتصاد و سرمایه‌گذاری ورزش اشاره و اظهار کرد: با پیشنهاد هادی سامی و با نظر رئیس فراکسیون، هانی گلشنی به عنوان دبیر کمیته اقتصاد و سرمایه‌گذاری ورزش در فراکسیون تسهیل تجارت و سرمایه‌گذاری مجلس منصوب شد. ایشان سابقه فعالیت به عنوان کارگزار رسمی فدراسیون تکواندو و فدراسیون وزنه‌برداری را در کارنامه خود دارد و از نخبگان و فعالان حوزه‌های فناوری نو و دانش بنیان در بخش اقتصاد ورزش است.

یحیی‌زاده افزود: کمیته اقتصاد سلامت نیز با هدف جذب سرمایه گذاری و تسهیل تجارت در حوزه اقتصاد سلامت کشور با مدیریت دکتر جمالیان عضو هیات رییسه فراکسیون و عضو کمیسیون بهداشت و درمان و با حضور محمودرضا محقق مشاور امور درمان وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، روسای بیمارستان های دولتی و نمایندگان بخش خصوصی، فعالیت خود را آغاز کرد.

هانی گلشنی دبیر اجرایی کمیته اقتصاد ورزش فراکسیون تسهیل تجارت و سرمایه گذاری نیز، اظهار کرد: تمام تلاشمان این است که با تمرکز بر پیوند فناوری و ورزش، مسیر سرمایه‌گذاری در فضاهای ورزشی غیرفعال را هموار کنیم و بهره‌وری این اماکن را افزایش دهیم و با جذب سرمایه‌گذاری، سرانه دسترسی به زیرساخت‌های ورزشی را ارتقاء بخشیم. این کمیته تخصصی اقتصادی ورزشی در مجلس می‌تواند زمینه‌ساز افزایش تعامل میان بخش دولتی و بخش خصوصی، شرکت‌های دانش‌بنیان و نهادهای قانون‌گذاری برای تقویت اقتصاد ورزش و بهبود زیرساخت‌های ورزشی در سطح ملی و بین‌المللی باشد.

خطیب‌زاده در مصاحبه با تلویزیون آ خبر ترکیه؛

ایران از حقوق هسته‌ای صلح‌آمیز خود دفاع می کند

سعید خطیب‌زاده، معاون وزیر امور خارجه ایران و رئیس مرکز مطالعات سیاسی و بین‌الملل، اعلام کرد مذاکرات هسته‌ای ایران در استانبول ادامه خواهد یافت و کشورش آماده دفاع از حقوق هسته‌ای صلح‌آمیز خود در برابر هرگونه اقدام خصمانه است. وی در مصاحبه اختصاصی با تلویزیون «آ خبر» ترکیه با اشاره به حملات اخیر اسرائیل و آمریکا به تأسیسات هسته‌ای ایران، این اقدامات را نقض قوانین بین‌المللی توصیف کرد و تأکید کرد که تهران اجازه نخواهد داد منابع و انرژی کشور از برنامه هسته‌ای صلح‌آمیز محروم شود.

به گزارش پیام آشنا، خطیب‌زاده با اشاره به دیدارهای اخیر ایران با کشورهای E۳ (آلمان، فرانسه و انگلیس) در استانبول گفت: «مذاکرات صمیمانه و دوستانه برگزار شد و ادامه گفت‌وگوها برای رسیدن به یک تفاهم معنادار ضروری است.» وی افزود که ایران با اجرای حسن استراتژیک منتظر اقدام عملی اروپایی‌ها بود، اما کشورهای اروپایی نتوانستند اراده کافی برای جبران خروج آمریکا از برجام نشان دهند. به گفته او، کاهش تعهدات ایران در چارچوب برجام، اقدامی برای ایجاد تعادل و واکنش به شرایط فعلی بود.

معاون وزیر امور خارجه ایران نقش ترکیه در میزبانی این مذاکرات را مهم ارزیابی کرد و گفت: «ترکیه کشوری دوست است و می‌تواند جلسات مهم بین‌المللی را به خوبی سازماندهی کند. ما امیدواریم در آینده نیز بتوانیم روی میزبانی چنین نشست‌هایی توسط ترکیه حساب کنیم.»

وی در ادامه درباره حملات اخیر اسرائیل و آمریکا به تأسیسات هسته‌ای ایران گفت: «این اقدامات نقض فاحش قوانین بین‌الملل بود. هدف آنها فقط تأسیسات هسته‌ای نبود بلکه فرماندهان ارشد ایران نیز مورد تهدید قرار گرفتند. ایران آماده دفاع از حقوق هسته‌ای صلح‌آمیز خود است و نمی‌گذارد منابع و انرژی کشور از این برنامه محروم شود.»

خطیب‌زاده با تأکید بر اهمیت مذاکرات، افزود: «برجام توافقی بود که پس از خروج یکجانبه آمریکا تحت فشار قرار گرفت. ایران صبر استراتژیک نشان داد، اما اروپایی‌ها نتوانستند اقدام عملی برای جبران این خروج انجام دهند. اکنون ادامه مذاکرات ضروری است و ایران با دقت و هوشیاری مسیر گفتگوها را دنبال خواهد کرد.»

معاون وزیر امور خارجه ایران درباره دیدگاه کشورش نسبت به اقدامات آمریکا و اسرائیل گفت: «حمله به تأسیسات هسته‌ای ایران نقض آشکار قوانین بین‌الملل است و نباید چنین اقداماتی نادیده گرفته شود. این حملات شامل تهدید فرماندهان و خانواده‌های آنها نیز بوده است و به هیچ وجه قابل قبول نیست.»

وی در بخش دیگری از مصاحبه تأکید کرد که ایران همواره به دنبال حفظ برنامه هسته‌ای صلح‌آمیز خود بوده و این مسیر ادامه خواهد یافت: «ایران بخش قابل توجهی از منابع و انرژی خود را به برنامه هسته‌ای اختصاص داده است. هیچ کس نمی‌تواند کشور را از این حق محروم کند و ما آماده دفاع از حقوق خود در برابر هرگونه تهدید هستیم.»

خطیب‌زاده درباره اهمیت ادامه مذاکرات افزود: «اگر هدف رسیدن به یک تفاهم معنادار باشد، همه طرف‌ها باید مسئولانه عمل کنند و هیچ کس نباید از مذاکرات سوءاستفاده کند. ایران تصمیم دارد مسیر گفتگوها را ادامه دهد تا به نتایجی قابل اتکا برسد.»

وی با اشاره به نقش ترکیه در میزبانی مذاکرات گفت: «انتخاب استانبول به عنوان محل گفت‌وگوها نشان‌دهنده اعتماد تهران به ترکیه است. دولت ترکیه توانایی برگزاری جلسات مهم بین‌المللی را دارد و امیدواریم در آینده نیز بتوانیم از این ظرفیت استفاده کنیم.»

معاون وزیر امور خارجه ایران در پایان تأکید کرد که کشورش همواره آماده دفاع از حقوق هسته‌ای صلح‌آمیز خود است و هیچ تهدید یا اقدامی نمی‌تواند مانع تحقق اهداف برنامه هسته‌ای ایران شود: «ما با صبر و هوشیاری مسیر مذاکرات را دنبال می‌کنیم و هرگونه تلاش برای محدود کردن حق قانونی ایران در زمینه انرژی هسته‌ای، با واکنش جدی مواجه خواهد شد.»

به این ترتیب، پیام اصلی سخنان خطیب‌زاده حول محور ادامه مذاکرات هسته‌ای، صبر استراتژیک ایران، نقش ترکیه در میزبانی نشست‌ها و آمادگی کشور برای دفاع از حقوق هسته‌ای صلح‌آمیز خود در برابر حملات خارجی بود. این اظهارات نشان می‌دهد که ایران همچنان مسیر دیپلماسی را با دقت دنبال می‌کند و در عین حال به هیچ وجه اجازه نمی‌دهد حقوق قانونی و منافع هسته‌ای‌اش نادیده گرفته شود.

یادداشت

امت واحده اربعین

در چشم‌انداز پرچالش روابط بین‌الملل، پیاده‌روی اربعین به‌عنوان نیرویی سازنده و ارتباط‌ساز ظهور کرده است. این رویداد که میلیون‌ها انسان از ملیت‌ها و فرهنگ‌های مختلف را متحد می‌کند، دارای ابعاد سیاسی و دیپلماتیکی است که مرزهای مرسوم را درمی‌نوردد.

این نوشتار به تحلیل نقش مثبت و راهبردی پیاده‌روی اربعین در عرصه‌های دیپلماسی، امنیت منطقه‌ای، قدرت نرم و همکاری‌های فراملی می‌پردازد. حضور سالانه این جمعیت عظیم، فراتر از یک مناسک دینی، به پدیده‌ای اجتماعی-سیاسی با بازتاب‌های گسترده بین‌المللی تبدیل شده است که نیازمند بررسی عمیق‌تر از منظر علوم سیاسی و روابط بین‌الملل است. سازماندهی خودجوش و مشارکت حداکثری مردمی، این رویداد را به نمونه‌ای بی‌بدیل در مدیریت جمعیت‌های کلان تبدیل کرده که درس‌های ارزشمندی برای حکمرانی جهانی ارائه می‌دهد.

دیپلماسی عمومی و قدرت نرم: تصویرسازی جهانی

تصاویر همبستگی، صلح و میهمان‌نوازی در اربعین، روایتی قدرتمند در برابر کلیشه‌های منفی رسانه‌های غربی ارائه می‌دهد. این رویداد چهره‌ای انسانی، صلح‌طلبانه و عاطفی از اسلام را به جهانیان معرفی می‌کند. گستره این تصویرسازی زمانی آشکارتر می‌شود که حجم تولید محتوای کاربران با مضامین مثبت درباره تجربه اربعین در شبکه‌های اجتماعی جهانی را در نظر بگیریم. این محتواها اغلب فاقد جهت‌گیری رسانه‌های رسمی بوده و تأثیری نافذ بر افکار عمومی جهانی دارد. در این میان، میزبانی موفقیت‌آمیز این رویداد عظیم، موقعیت بین‌المللی عراق را تقویت و این کشور را به کانون دیپلماسی مذهبی و فرهنگی منطقه تبدیل کرده است. این موفقیت، سرمایه سیاسی بی‌بدیلی برای دولت عراق در تعاملات منطقه‌ای و بین‌المللی فراهم آورده است. توانایی عراق در مدیریت این رویداد پیچیده، اعتبار و مشروعیت حکومت مرکزی را هم در داخل و هم در عرصه بین‌المللی افزایش داده و نشان‌دهنده ظرفیت‌های بازیابی این کشور پس از سال‌ها ناآرامی است.

کاستن از تنش‌های ژئوپلیتیک و تقریب مذاهب

فضای معنوی اربعین، بستر مناسبی برای تعامل‌های غیررسمی و غیرعلنی میان نمایندگان یا چهره‌های تأثیرگذار کشورهای دارای اختلافات دیرینه یا تنش‌های جاری فراهم می‌کند. این تعاملات در محیطی بی‌طرفانه و مذهبی، می‌تواند یخ اختلافات را ذوب کرده و زمینه‌ساز گشایش‌های دیپلماتیک و کاهش تنش‌ها باشد. مشارکت فرامذهبی در موکب‌ها، تجسم عینی «امت واحده» اسلامی است که در عمل و فراتر از شعار محقق می‌شود.

علاوه بر این، مدیریت موفق اربعین این رویداد عظیم، نیازمند و منجر به همکاری نزدیک‌تر و فشرده‌تر نهادهای امنیتی و اطلاعاتی کشورهای مبدأ زائران (مانند ایران، پاکستان، آذربایجان، لبنان) با دولت و نیروهای امنیتی عراق می‌شود. این همکاری‌ها که شامل تبادل اطلاعات، هماهنگی مرزی، آموزش مشترک و گشت‌زنی‌های هماهنگ است، نمونه‌های عملی و ارزشمند از همکاری برای امنیت مشترک را ارائه داده و ظرفیت‌های امنیتی منطقه‌ای را تقویت می‌کند. این مدل همکاری می‌تواند به الگویی برای مدیریت سایر چالش‌های امنیتی مشترک منطقه تبدیل شود.

شکل‌دهی به امت جهانی و سرمایه اجتماعی

مشارکت گسترده و سازمان‌یافته شیعیان از سراسر جهان، احساس تعلق عمیق به جامعه‌ای فراملی با آرمان‌ها، ارزش‌ها و هویت مشترک را تقویت می‌کند. این همبستگی منحصربه‌فرد، سرمایه اجتماعی عظیمی ایجاد می‌کند که ظرفیت کنش جمعی منسجم و هدفمند جوامع شیعی را در صحنه بین‌الملل بحلور چشمگیری افزایش می‌دهد. این شبکه عظیم انسانی، قابلیت بسیج سریع و هدفمند برای اهداف مشروع بشردوستانه یا سیاسی را دارا است.

نمایش قدرت سازماندهی، انسجام، نظم و جمعیت عظیم زائران، نفوذ و جایگاه سیاسی جوامع شیعی را در معادلات داخلی کشورهای خود و همچنین در سطح منطقه و حتی بین‌الملل ارتقا می‌بخشد. این حضور پرشمار و منظم، یک واقعیت ژئوپلیتیک غیرقابل انکار را به تصویر می‌کشد. توانایی بسیج چنین جمعیتی، نشان‌دهنده عمق نفوذ و سازمان‌یافتگی اجتماعی است که نمی‌تواند در محاسبات سیاسی نادیده گرفته شود.

حکمرانی فراملی موفق و نوآوری سازمانی

سازماندهی اجستیکی امنیتی، بهداشتی، ترافیکی و خدماتی برای جمعیتی چند میلیونی و چندملیتی در کشوری با چالش‌های زیرساختی مانند عراق، دستاوردی حیرت‌انگیز و مدلی بی‌نظیر از مدیریت فراملی و حکمرانی مشارکتی ارائه می‌دهد. نقش آفرینی گسترده نهادهای مردمی (موکب‌ها) و سازمان‌های داوطلب در کنار نهادهای رسمی، نمونه‌ای درخشان از همکاری دولت-ملت و حکمرانی چندسطحی است که می‌تواند برای مدیریت بحران‌های انسانی یا رویدادهای جهانی الهام‌بخش باشد. این مدل، کارایی رویکردهای غیرمتمرکز و شبکه‌ای در مدیریت پدیده‌های عظیم انسانی را اثبات می‌کند.

ارائه خدمات رایگان و بی‌چشمداشت موکب‌ها به تمام زائران بدون کوچک‌ترین تبعیض ملیتی، نژادی یا مذهبی، نمونه‌ای عملی، فراگیر و به‌غایت تأثیرگذار از دیپلماسی بشردوستانه است. این نمایش عینی نوع‌دوستی، برادری و اخلاق جهانی، وجهه کشور میزبان (عراق) و جوامع زائر را به‌طور چشمگیری در نزد افکار عمومی جهان ارتقا می‌دهد و یک گفتمان رقیب در برابر فرد گرایی افراطی حاکم بر نظام بین‌الملل ارائه می‌کند. این رقیب، تجسم عینی «جامعه اخلاقی جهانی» است که در آن، خدمت به انسانیت اصل حاکم است.

رضا عابدی گناباد
استاد یار دانشگاه

اخبار سراسری

بازدید امیر سرتیپ صباحی فرد از گروه پدافند هوایی فردو قم

فرمانده قرارگاه پدافند هوایی خاتم‌الانبیاء (ص) کشور از گروه پدافند هوایی حضرت معصومه(س) (فردو) قم بازدید کرد.

به گزارش پیام آشنا به نقل از روابط عمومی ارتش، امیر سرتیپ علیرضا صباحی فرد، فرمانده قرارگاه مشترک پدافند هوایی خاتم‌الانبیاء(ص) با حضور در گروه پدافند هوایی فردو قم (حضرت معصومه(س)، از قسمت‌های مختلف این یگان پدافندی بازدید کرد.

امیر سرتیپ صباحی فرد در این بازدید ضمن گرامیداشت یاد و خاطره شهدای نیروی پدافند هوایی در جنگ تحمیلی ۱۲ روزه، گفت: مجموعه پدافند هوایی باشجاعت و با تمام توان، در خط مقدم دفاع از کیان جمهوری اسلامی ایران، قرار دارد.